

Työryhmä: Hallituksen esitys yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta (lukuvuosimaksujen korottaminen)

Työryhmän 3. kokous

21.9.2023 klo 11.30–13.30 (Potentia K206, Meritullinkatu 10 ja Teams)

Osallistujat

Paikalla:

Jonna Korhonen, puheenjohtaja, OKM
Maija Innola, varapuheenjohtaja, OKM
Henna Närhi, sihteeri, vastuvalmistelija, OKM
Nelli Tiainen, sihteeri, OKM
Soili Vasikainen, OKM (kutsuttuna asiantuntijana, mukana asiakohdassa 5)
Marjo Arola, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Mikko Eronen, OPH (kutsuttuna asiantuntijana)
Turo Kilpeläinen, LAB-ammattikorkeakoulu
Lydia Laine, Maahanmuuttovirasto - Migri (Fanny Södermanin varajäsen)
Mia Leisti, UM
Ida Mielityinen, Arene ry
Kristiina Mäkelä, Aalto-yliopisto
Aleksi Niemi, SAMOK
Jouko Niinimäki, Oulun yliopisto
Heidi Rättyä, SYL
Jarmo Tiukkanen, TEM
Satu Uusiautti, Lapin yliopisto

---

1. Kokouksen avaaminen: Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 11.30.

2. Asialistan hyväksyminen: Asialista hyväksyttiin.

3. Muistion hyväksyminen: Muistio hyväksyttiin.

4. Hakemuksen käsittelymaksu. Alustus, erityisasiantuntija Mikko Eronen, OPH: Otettiin tiedoksi. Mikko Eronen totesi, että maksun käyttöönoton edellyttämät tekniset muutokset on mahdollista toteuttaa

marraskuuhun 2024 mennessä, mikäli järjestelmäkehityksen rahoitus ja asiaa koskevat päätökset on tehty ajoissa. Puheenjohtaja totesi, että ratkaisut kehitystyön aikatauluun ja rahoitukseen Opetushallitukselle on varmasti löydettävissä. Lisäksi todettiin, että maksun käyttöönotto edellyttää muutoksia myös korkeakoulujen hakemusten käsittelyprosesseihin. Opiskelijoiden edustajat eivät kannattaneet maksun käyttöönottoa ja katsoivat, että mikäli maksu otetaan käyttöön sen tulisi olla kohtuullinen (esimerkiksi noin 50 euroa), joka voisi silti toimisi pidäkkeenä liian suurelle hakemusmäärälle. Keskustelussa ehdotettiin myös sen harkitsemista, että opiskelija maksaisi käsittelymaksun osana lukuvuosimaksua tai maksun osittaista palauttamista valitulle opiskelijalle. Pj totesi sen olevan hankalaa koska hakemuksen käsittelymaksu ohjautuu OPH:lle ja lukuvuosimaksut korkeakouluille. Maksun suuruuden määrittelyssä on lähdetty verrokkimaiden tasosta. Korkeakouluissa kannatetaan maksun käyttöönottoa. Tuotiin kuitenkin esille se, että tuottojen tulisi suuntautua korkeakouluille, jossa myös hakemusten käsittely tehdään. Tarkennettiin, että maksu koskisi kaikkia Opintopolun kautta tapahtuvia hakuja (yhteishaku ja erillishaku) lukuun ottamatta hakeutumista jatkotutkintoihin. Kyse on maksusta, jolla voi yhtenä lukukautena hakea useisiin hakukohteisiin, ei hakijakohtainen maksu. Maksuvelvollisuus riippuu kelpoisuuden antavan koulutuksen suoritusmaasta ja koskisi toisin kuin lukuvuosimaksuvelvollisuus myös suomen- ja ruotsinkielistä koulutusta.

Pj totesi, että esitys sai kannatusta ja viedään eteenpäin esitetyn mukaisesti. Maksun tuotot ohjataan keskitettyyn järjestelmään, koska sen ylläpitoon ja kehittämiseen tarvitaan joka tapauksessa varoja. Hakemusmäärän väheneminen on joka tapauksessa myös korkeakoulujen etu. Korkeakouluille koituvien kulujen osalta voidaan keskustella asiakohdassa täyskatteellisuudesta.

5. Toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Lukuvuosimaksujen kiertämisen estäminen

Keskusteltiin päätösesityksen mukaisesta vaihtoehdosta. Todettiin, että esitetystä vaihtoehdosta on edelleen riski, että maahan voi tulla työperusteisella luvalla, mutta tarkoitus on todellisuudessa opiskella. Korkeakoulujen tulojen ennakkoinnin kannalta tuotiinkin esiin, että pitäisi käydä läpi kaikki mahdolliset tavat kiertää lukuvuosimaksuvelvollisuutta. Työryhmän näkökulmasta esitetty vaihtoehto on joka tapauksessa parempi kuin maksuvelvollisuudesta poisrajattujen ryhmien määrittäminen. Opiskelijat ehdottivat, että myös sosiaalisin perustein voisi vapautua lukuvuosimaksuvelvollisuudesta. Keskustelussa tuotiin esiin, että on tarkennettava, mitä ehdotuksen ensimmäinen oleskelulupa opiskelijana tarkoittaa lukuvuosimaksuvelvollisuuden osalta esimerkiksi, jos poistuu maasta ja hakee myöhemmin uudestaan (jotain muuta) ensimmäistä oleskelulupaa. Esitetystä mallista ei pidetty järkevänä joidenkin korkeakoulujen tai opiskelijoiden näkökulmasta, että opiskelija säilyisi maksuvelvollisena ”aina” eli mieluummin maksuvelvollisuus sidottaisiin esimerkiksi hakuvaiheeseen ja ensimmäiseen saman tasoiseen tai alempaan tutkintoon eli hakuvaiheessa saatuun ensimmäiseen opiskelijan oleskelulupaan.

Keskustelussa tuotiin esiin myös huoli osaajien maahan jäämisestä, ettei estettäisi tätä niiltä, jotka haluavat jäädä Suomeen toisenkin tutkinnon suorittamista varten ja ylipäättään pitempiaikaisestikin. Työssäkäyntiä tai työpaikan vastaanottamisen kannustinta ei saisi heikentää, koska se on ollut pitkään yhteiskunnan tavoite ja poliittinenkin tahtotila. Valmisteluryhmästä täsmennettiin, että monien vuosien maassaolon jälkeen esimerkiksi pysyvän luvan saanut ei enää olisi lukuvuosimaksuvelvollinen suorittaessaan uuden tutkinnon

myöhemmin. Tarkoituksena ei myöskään ole kieltää työntekoa (ja on yksilön omassa harkinnassa, milloin työelämään kannattaa siirtyä ja opinnot saattaa loppuun). Lisäksi tuotiin esiin, että esitetystä mallissa henkilö vapautuu lukuvuosimaksuista, jos hänestä tulee sellaisen henkilön perheenjäsen, jolla on jokin muu jatkuva, esimerkiksi pysyvä oleskelulupa. Keskusteltiin, että ehdotetussa mallissa perhesideluvalle mahdollisesti siirtyvän opiskelijan on itse ilmoitettava korkeakouluille, kuten tähänkin asti, suhteessa kehen lupa on myönnetty, koska se vaikuttaa maksuvelvollisuuteen.

Puheenjohtaja totesi, että esitettyä mallia kannatetaan ja sen valmistelua viedään eteenpäin. Keskustelussa haluttiin kuitenkin tuoda esiin lainvalmisteluvaiheeseen maksun mahdollinen sitominen saman tasoiseen tutkintoon (sekä vaikutukset opiskelijan kannustimiin jäädä Suomeen pidemmäksi aikaa).

5.2 Kohti lukuvuosimaksujen täyskatteellisuutta.

Puheenjohtaja totesi, että kumpikaan esillä olleista vaihtoehdoista ei viime kokouksen jälkeen kerätyissä kommentteissa saanut selkeää enemmistöä ja tämän vuoksi jatketaan keskustelua vaihtoehdoista. Keskustelun pohjaksi **Opetusneuvos Soili Vasikainen** selosti työryhmälle koulutuksen kustannusten laskemista taloushallinnon kannalta.

Ammattikorkeakoulut pitävät vaihtoehtoa, jossa lukuvuosimaksun tulee kattaa vähintään koulutuksen kustannukset parempana. Täyskatteellisuutta pitää kuitenkin tarkastella korkeakoulun tasolla.

Todettiin, että molemmissa esillä olleissa vaihtoehdoissa on olennaista määritellä, mitä täyskatteellisuudella tarkoitetaan ja on luotavissa yksinkertainen ja yhtenäinen malli, jota kaikki korkeakoulut noudattavat koulutusten kustannusten määrittelyssä. Toivottiin, että näistä saadaan kirjallinen esitys työryhmän jäsenten käyttöön. Yliopistosektorilla on toivottu vaiheittaista etenemistä kohti täyskatteellisuutta. Puheenjohtaja muistutti, että korkeakoulujen rahoitusmallin valmistelussa on esitetty, että lukuvuosimaksullisten opiskelijoiden suorittamat tutkinnot olisivat vielä seuraavalla sopimuskaudella mukana rahoitusmallissa. Tämä toisi jo sopeutumisaikaa korkeakouluille. Kokonaisuuteen kuuluu myös myöhemmin selvitettävä ja valmisteltava kansallinen apurahajärjestelmä.

Pj totesi, että työryhmä ei tehnyt vielä lopullista päätöstä toteuttamisvaihtoehdosta. Päätös tästä asiakohdasta tehdään seuraavassa kokouksessa. Päätöksentekoa varten OKM toimittaa 22.9. työryhmän jäsenille taustapaperin, joka avaa koulutuksen kustannusten laskentaa ja korkeakoulujen taloushallinnon koodistoon sisältyvää ohjeistusta.

6. Muut asiat: Muita asioita ei ollut.

7. Seuraava kokous: 25.9. klo 14.30 - 16.15 (Innostamo D152, Meritullinkatu 8 ja Teams)

Työryhmän seuraavassa kokouksessa käsitellään ehdotusten pykäläluonnoksia.

Sovittiin, että työryhmä kokoontuu alkuperäisestä kokoussuunnitelmasta poiketen myös 2.10. Kokous on välttämätön, jotta työryhmä ehtii käsitellä hallituksen esityksen luonnoksen kokonaisuudessaan ennen sen lähettämistä lausuntokierrokselle.

8. Kokouksen päättäminen: Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 13.19.